

LBRIS

We know
books

saşa zare

DEZRĂDĂCINARE

Ediția a II-a revăzută, urmată de un eseu al autoarei

magga
BOOKS

care scriu literatură asumat politică, feministă, queer în limba română, cex de acum și cex din urmă cu roo de ani.

Mulțumesc tuturor cititorilor, cititoarelor și cititorxlor care ați primit povestea asta în viețile voastre, ați relaționat cu ea, ați îngrijit-o, ați dat-o mai departe. Mulțumesc tuturor celor care mi-ați scris cuvinte de apreciere, să vi se întoarcă înzecit!

Mulțumesc editurii Magga Books pentru această nouă și încrezătoare călătorie împreună!

CUPRINS

Fragmente din cronici	7
PARTEA I	21
PARTEA A II-A	155
Integrată	157
Nimic rușinos în asta	163
Jurnal de terapie	177
Fetița cu chibrituri	188
Mereu vinovată	202
Și mama pleacă iar	218
Moscova nu crede în lacrimi	249
PARTEA A III-A	271
<i>Lesbiană, lesbiene în Moldova, lesbiene în Chișinău, lesbianism, лесбийство, лесбианизм, лесбийские пары, cum cunoști o lesbiană pe stradă</i>	273
Locuiau chiar în blocul de vizavi!	286
Alice	299
[Spitalul]	410
Dar ești dintotdeauna	449
Ancora	465
Eseu Să adun aceste notițe ca pe niște scoici de pe plajă	485

Obsesia mea pentru cărți de autoare contemporane moldovene mă duce într-o lume parcă făurită special pentru mine, într-o spirală a povestirilor despre Chișinău, despre Moldova, despre durerea de a fi moldovean și cât de ușor e să te simți deconectat de propria țară, de propriul popor, dar și de propria persoană, episoade de depersonalizare din cauza identității tale, și așa mai departe. Am citit cartea asta cu sufletul la gură, lăcrimând ușor în troleibuz, ascultând Zemfira și citind paginile pline de sentimente atât de bine relatate. Nu voiam să se termine, I didn't get enough of it. Sunt atât de fericit că avem autori atât de buni în țară, autori tineri care, mai mult sau mai puțin, fac parte din aceeași generație ca mine, un tânăr născut după 2000 (deși Sașa s-a născut prin anii 1990) și care, la fel, ascultă Lana del Rey pe podea, gândindu-se la fostele iubiri și durerea sfâșietoare a sufletului după o despărțire tragică (și queer).

Am atâtea de spus despre cartea asta, începând cu tehnica în care a fost scrisă și câtă inspirație mi-a dat, până la sentimentele profunde pe care mi le-a trezit, însă nu doresc că le dau prietenilor mei prea multe spoilere ;). În orice caz, recomand enorm de mult lecturarea cărții, simt că sunt o altă persoană după ce am terminat-o, această „culegere” de experiențe m-a făcut și pe mine să cresc în scurta săptămână cât am citit-o.

Denisa Aurora Guțiu

Draga Sașa, ai scris o carte intensă și răscuitoare, cum am citit de puține ori în viață. O carte la care te gândești când mănânci, când faci cumpărături, când conduci, când te trezești dimineața și stai în pat înainte să te ridici.

O saptamana, zi de zi, am trăit în cartea ta.

Andrei

Citesc în continuare Dezrădăcinare. Și vai doamne ce ai făcut aicea, deci scenele din copilăria sașei cu mama care nu respectă limitele corpului și comentează despre înfățișare și altele, și discuția cu fratele despre Dumnezeu, și scena din garsoniera lui tanti Natașa, deci da, nu știu ce să zic decât că așa vrea să se studieze la școală,

Și apoi că e așa... foarte literatură din aia mare, limpede, curată, puternică cu dialog și descriere de m-ai dus fix acolo cu mare skill și tehnică și nu știu cum să zic să nu sune ca un nene conservator pe scenă la ateneu elogiind clasici dar în ce hal poți să scrii. Și de-abia sunt la începutul cărții.

Andreea Sale

The depiction of family relationships and how trauma can affect someone's life in this book were exceptional. The main character had so much contour and following her train of thought was fascinating and at times relatable.

The author has a way of writing that makes you feel like you get hugged and that's the best I can describe it ✨

Hora Multicolora

Oh god, no words

Aș începe cu faptul că puține cărți mi-au rămas așa de aproape de suflet ca asta. De obicei, când citesc sunt focusată pe a termina cartea respectivă, chiar dacă îmi place. Dar, în cazul ăsta, I simply enjoyed the process of reading it.

M-am regăsit în personajul principal într-un mod la care credeam că pot doar să sper. E greu să găsești pe cineva ca tine în literatură atunci când te simți „ciudat” – și nu spun asta ca să fiu genul ăla de persoană ce e „a self proclaimed

weirdo" și vrea să fie Gică contra, ci pentru că poate mai sunt alții ce se caută de mult timp în cărți și nu s-au găsit încă, iar asta e lectura pentru ei. Există puține cărți în română despre persoane queer, și mai puține cu adevărat bune. And, last but not least, trăirile interioare ale personajului principal sunt, deseori, lucruri care le-am simțit/gândit și pe care nu credeam că o să le văd vreodată pe hârtie, scrise de mâna (sau tastura :)) altcuiva.

Mi-ar plăcea mult ca această carte să fie mai populară, chiar merită! Și dacă cineva ezită dacă ar trebui sau nu să o citească, răspunsul este clar da. Citește-o.

Dinu

M-a sculptat acest roman. Vă invit să vă lăsați sculptați și voi :)

Prima ediție a acestei cărți a apărut la Editura frACTalia
sub îngrijirea Iuliei Militaru

Partea I

Nimeni nu te va salva.
Nimeni nu va tăia funia,
nu va tăia desigurul de spini care te împresoară
nimeni nu va lua cu asalt
zidurile cetății și nici
nu vei renaște prin sărutul cuiva
nu va coborî nimeni pe lungul părului tău
sau să te ridice
în șaua armăsarului alb.
Nu-i nimeni care
să potolească setea.
Recunoaște. Va fi nevoie
să faci, să o faci tu însăși.
Și peste tot în jurul tău, o întindere nesfârșită.
Singură. Cu noaptea.
Bezna trebuie s-o îmblânzești dacă
vrei să dormi noaptea.

Gloria Anzaldúa
(fragment din *Letting Go*,
în traducerea Laurei Sandu)

N-o să mă audă nimeni când țip e primul gând care-mi taie mintea în două odată cu întunericul.

În fiecare seară acopăr geamurile cu toate cearșafurile din casă, cum acoperi oglinzile la mort. Le prind cu multe piuneze de-a lungul pereților, iar noaptea, când mai cade câte una – uneori cad și bucăți întregi de perete –, mă trezesc abrupt, cu frisoane. Încui ușile și pun scaune în uși. Țin toporul sub pat. Dacă îmi las degetele să coboare ușor pe podea, din poziția dreaptă, strategică, pe care o ocup în fiecare seară la marginea patului, îi simt coada de lemn. Știu că e un topor vechi, lemnul a căpătat suprafața lucioasă, alunecoasă, pe care o capătă orice mâner când e mult folosit. Poate e toporul care cândva a tăiat lemne de foc. Poate cu ajutorul tăișului lui, acum puțin ruginit, s-au încălzit niște corpuri. Sau poate a luat niște vieți, dacă bunicul prietenei la care stau a sacrificat animale. De fiecare dată când îl văd sau îl ating, mă întreb dacă sunt în stare să folosesc un topor. Aș putea oare să mă apăr cu el sau doar i-aș oferi o armă în plus criminalului? M-ar ajuta în vreun fel cele câteva luni de box, de care acum regret că nu m-am ținut? Când mă întorc

În oraș merg iarăși să învăț să mă bat, neapărat, îmi scriu în jurnal să nu uit.

Îmi pun muzică sau același documentar pe repeat. Într-o noapte a rulat de vreo opt ori un documentar despre Nina Simone. Din categoria filmelor mai digerabile cu mintea înfrântă de fobie doar pe el îl aveam în calculator. Și nici nu am internet bun aici, să pot să descarc altceva.

Mi-am luat cu mine la țară o serie pretențioasă de filme de artă, dar nu mă ajută cu nimic *Călăuza* la două noaptea când sunt oripilată de asasini.

În altă noapte am descoperit într-un colț uitat al laptopului un folder cu desene animate, am jubilat. Obişnuiam să am la îndemână desene animate pentru momente de frământare acută sau extenuare psihică, să liniştesc copila din mine cu ceva mai pe limba ei. Am găsit o serie de la Studio Ghibli, am apăsat pe *Kiki's Delivery Service*, de Miyazaki. *Kiki's Delivery Service* a rămas pentru următoarele treizeci de zile. I-am dat play de fiecare dată când m-am băgat sub pătură, m-a ajutat să adorm, m-am trezit când s-a oprit și i-am dat play din nou. L-am auzit de cel puțin cincizeci de ori, îi știu pe de rost toate replicile. Am găsit ceva liniștitor în vocile, tandrețea, culorile luminoase și în faptul că nu se întâmpla nimic cu adevărat rău în *Kiki's Delivery Service*. Mica vrăjitoare, încărcată de toată iubirea părinților ei, se pornea să exploreze singură lumea, ca parte din ritul de trecere spre viața de vrăjitoare adultă. Eu explorez limitele psihicului meu după o despărțire pe care până acum am acoperit-o cu muncă, într-o casă aproape părăsită la țară, cu vecinii morți în stânga și-n dreapta și cu autostrada în față, de unde adesea vine cutremurul. Atunci toată casa e mișcată din temelii și pereții trepidează odată cu mine, oftează, speriați de câte un tir.

Nu o să mă audă nimeni când țip e primul gând care-mi taie mintea în două odată cu întunericul.

Cele opt sau nouă ore lipsite cu totul de soare le trăiesc încordată. Dorm superficial, stau de veghe. Tresar la fiecare altă lumină aruncată în casă de o mașină sau la zgomotele făcute de pisici pe acoperiș. E o tânără mamă pisică cu mulți pui micuți și toată noaptea aleargă deasupra capului meu să mă bage în boală. Am iar cinci ani, iar vin bandiții, iar îmi omoară familia.

Am știrile și detectivile rusești, amestecate între ele, despre orele la care se dau spargerile cu omor. Unu, două, trei noaptea. Dacă aş fi eu criminalul și aş locui în acest sat, mă gândesc, la ce oră aş săvârși crima? Abia când se face cinci, când lumina răsăritului pătrunde prin colțurile de geam de unde s-a desprins câte o piuneză, corpul meu se deschide sub pătură ușor, ca un acordeon mai întâi, trecând într-un nufăr, pe ape amorțite rămâne, se domolește. Adorm.

Am nefericirea să se întâmple chiar luna aceasta tragedia de la Caracal. De când aflu, nu mai pot să ies noaptea afară la pipi. Încep un ritual nocturn și odată trezită, în fiecare dimineață sau prânz, îl simt ca degradant, umilitor. Ca la cinci ani, în viața mea revine căldarea de pipi.

Găsesc în depozit cea mai urâtă și murdară căldare. În fiecare seară îi torn pe fund un strat gros de detergent, o aduc în camera unde dorm, o pun în colțul opus mie și o acopăr cu un prosop. Noaptea îi sunt recunoscătoare că există. Dimineața, în schimb, când o văd, nu știu cum să scap de ea mai repede. O trec prin litri și litri de apă, o umplu din nou cu detergent și o duc în fundul grădinii. Toată ziua, cât e încă lumină și eu sunt încă intelectuală, nu vreau să o văd. Persoana care ziua citește Thomas

Mamă și scrie în jurnal despre viață și timp nu e aceeași persoană care noaptea are o căldare de pipi. Cel puțin nu în luna asta, nu când îmi doresc atât de tare să nu mai fiu slabă, nu când mi-am propus să transcend, să devin supraom, să demonstrez lumii și mie că pot, pot singură, pot în pustietate, pot fără nicio iubire, fără să fiu dependentă de oameni. Pot.

Dar în fiecare seară ceva mă întoarce în camera de la Crocmaz. Camera din fund, camera părinților mei, dormitorul de jos, camera lui tăticu, camera cu televizorul. Cel mai des îi ziceam *camera din fund* și așa a rămas. Aveam cinci ani, sau patru, sau șase. Mă uitam la mama și tata cum se îmbrăcau frumos. Existau diferite grade de frumos, în dependență de importanța evenimentului. La zi de naștere, praznic sau hram se îmbrăcau în blugi, la nuntă – în costum.

Nu știu de ce, dar de data aceasta nu mă luau și pe mine. Sau poate chiar eu preferam să rămân acasă, să mă uit la televizor, în loc să pic de somn la masa unor adulți care se îmbătau și pe care îi vedeai cu ochiul liber cum se prosteau în etape. Știam și că în alte dăți, când mai merseam cu ei și făcusem greșeala să adorm în toiul petreceerii, plecaseră acasă fără mine.

Mă uitau acolo și poate lor nu li se părea mare lucru și poate nici nu era. Dar eu mă trezeam în mijlocul nopții, singură într-un pat nou, într-o casă străină și rece, și pentru că nu mă așteptasem la asta, era neplăcut.

După ce m-am plâns, au început să mă lase acasă. Stăteam cu spatele lipit de covor și cu genunchii duși la gură în patul din camera din fund, la televizor. În timp ce eram atentă la serial, îi urmăream agitându-se. Mama era pregătită de mult, tata încă își căuta cureaua sau parfumul. Tata, după ce se plângea că mama nu era

niciodată gata, se apuca să se îmbrace în ultima clipă. Mama rămânea în prag, în geacă, cu geanta-n brațe, să-l aștepte. Când, într-un final, tata lăsa în urmă un nor înțepător de parfum, erau amândoi gata. Îmi ziceau noapte bună, încuiau ușa.

În ogradă începea să se audă motorul mașinii albastre.

Din momentul cu motorul aveam câteva clipe să aranjez tot. Fugeam pe hol, trăgeam tare de ușă, era bine închisă. Intram în sufragerie, luam în brațe telefonul cu fir – avea un fir atât de lung, te puteai plimba cu el prin toată casa –, intram în baie, aprindeam lumina, luam căldarea smălțuită cu capac din colț, stingeam lumina și fugeam cât de repede puteam cu ea în camera din fund. Acolo închideam ușa, puneam căldarea în ușă, trăgeam bine draperiile cafenii, le lipeam una de alta, să nu intre niciun strop de noapte de-afară. Draperii cafenii erau și la ușă, și la ferestre. Eram blindată. Lumina o lăsam aprinsă. Televizorul îl dădeam tare, cât de tare mă lăsa telecomanda. Locuiam într-o casă ce mi se părea cu adevărat imensă. Șapte camere, construite după planul lui tata, într-un moment de proiecție megalomană despre viitorul strălucitor al familiei noastre. Erau două etaje, în imaginația lui urmau să trăiască în ele două familii complete ale copiilor lui, care urmau să rămână în sat, să lucreze pământurile, să lucreze la primărie, să reușească, să crească, să înflorească. Erau șapte camere, iar pe frații mei plecați la oraș nu-i trecea niciun vis să se întoarcă să înflorească în balegă. Aveam șapte camere și mai trăiam acolo doar eu, mama și tata, înghesuți dintotdeauna în camera din fund. Cine știe ce putea să se întâmple în celelalte, se gândea noaptea fetița. Dacă o întrebai, dacă o ascultai, ți-ar fi spus cel puțin zece scenarii posibile.

Închisă în camera din fund, cu televizorul dat la maxim, prefer pur și simplu să nu aud. Cu cât mai tare mă

gândesc la toate camerele goale – sau presupus goale, *cine știe ce e acolo* – mă îngrozesc. Îmi bag degetele în urechi și cânt *un ele fant se le gă na pe o pân ză de păian jen*, să nu aud, și *pen tru că nu se ru pea a mai che mat un e le fant*, să nu aud. La televizor femeia aceasta detectiv iarăși cerce-tează o crimă.

Dar vine și clipa, momentul, secunda în care-mi amintesc de ușa de sus. La etajul doi mai avem o ușă, prin care oricine ar putea să intre în casă. E ușa cea mai expu-să spre stradă. Treci pe uliță și o vezi. Oricine, chiar acum, oricine ar putea să treacă pe lângă ea și să se gân-dească *ce-ar fi să intru. Un ele fant se le gă na pe o pân ză de păian jen*, să nu aud, și *pen tru că nu se ru pea a mai che mat un e le fant*, să nu aud. Dar nu, *trebuie să verific, să-mi fac curaj, să ies, să urc la etajul doi*, să verific dacă e încuiată ușa aia. Pentru că, dacă nu e încuiată...

Astfel începe operațiunea Curajul. Mai întâi îmi în-tind picioarele, cu scopul de a le coborî din pat. Apoi le cobor din pat. Fac trei pași până la ușă, mă opresc. Acum sunt în fața draperiei. Închid ochii strâns și dau, puțin, draperia laoparte. Cu mânuța prinsă de ea, deschid ochii. *Pfiu pfiu*, îmi scuipe în sân, pe coridor pare să nu se întâm-ple nimic. Îmi trec mâna de pe draperie pe mânerul ușii. E momentul. Hai că pot, pot, pot. *Un ele fant se le gă na pe o pân ză de păian jen* hai că pot, trebuie doar să apăs, și *pen tru că nu se ru pea a mai che mat un e le fant*. Apăs mânerul, ușa se deschide, scârțâie. Îmi țin respirația și, cu burta umflată de aer, alerg. Alerg cei trei metri de coridor până la scări, alerg pe scări încercând să nu mă împiedic, mă împiedic oricum, cad, mă ridic, alerg. Ajung la etajul doi, acolo mai iau o gură de aer, iar gura de aer mă ține până la ușă. Ajunsă la ușă, mă uit atent, prin perdeluțele albe transparente atârinate deasupra celor patru ochiuri, afară. Pare să fie liniște. *Pfiu, pfiu, doamne iartă*, îmi repet și

scuipe iar în sân, așa cum făcea de fiecare dată bunica. Trag de ușă. E descuiată!

De fapt e o ușă dublă. Cea din interiorul casei e des-cuiată, iar cea de la granița cu afară – nu. Oricum, i-ar fi fost foarte ușor unui criminal să intre, era doar o singură ușă mică și slabă care îi stătea în cale. E, de-acum vor fi două, deci n-am venit degeaba. Fac stânga-mprejur, alerg din nou pe tot coridorul, încerc să-mi țin privirea în față, să nu mă uit deloc pe geamurile ușilor camerelor de sus – sunt patru – *cine știe ce se întâmplă acolo*; ajung la scări, mă țin de țeava de fier ce servește drept balustradă și tropăi în două secunde până jos, înapoi. Sunt la etajul unu, gata, sunt aproape salvată. Mai arunc o privire rapi-dă spre ușa de la intrare de-aici, unde adesea mi se pare sau chiar văd o umbră, *doamne ferește și apară doamne ferește și apără* mormăi sub nas și cu pași de uriaș ajung într-o clipă la mânerul ce mă duce spre buncărul meu.

După operațiunea Curajul rămâneam înghețată în pat, într-un colț, lipită de covorul roșu cu flori și cu ge-nunchii duși la gură mă uitam la femeia detectiv, care tocmai descoperea criminalul.

Aș fi putut oricând să sun acasă la oamenii unde erau mama și tata, dar de câte ori o făcusem se adeverise a fi ceva atât de dificil, labirintic, ca una dintre aventurile nesfârșite prin care trecea fiul împăratului în basm ca să ajungă la comoară. Mai întâi trebuia să sun de foarte multe ori, ca zgomotul telefonului să treacă prin gălăgie, râsete, muzică, furculițe trântite în farfurii și cuțițe. Dacă aveam noroc, urechea cuiva era puțin mai atentă sau mai puțin beată și reușea să se întâlnească cu sunetul meu. Apoi trebuia să-i explic persoanei, care adesea nu-mi era apropiată, a cui eram, cu cine voiam să vorbesc și de ce era atât de important să o cheme pe mama. Apoi, dacă aveam noroc, persoana era destul de grijulie cât să

nu uite de mine și după câteva minute bune, din capătul celălalt al lumii, lumina vocea mamei. Dacă nu aveam noroc, așteptam zece sau douăzeci de minute cu receptorul la ureche, ascultam țipete și clinchete, până ajungea cineva de partea cealaltă să descopere întâmplător receptorul atârnat lângă telefon și, pentru că nu era persoana cu care vorbisem, să-l pună la loc. Să-mi închidă. Era o loterie, deci, și cu sunatul, pe care îl foloseam doar în cazuri excepționale, când eram absolut sigură că afară s-a auzit cineva și reușeam să-mi adun în mine toată capacitatea de a transmite sentimentul urgenței prin fir. De adormit, nu, nu adormeam, decât atunci când auzeam hurducăiala motorului mașinii albastre intrând în ogradă. Tot satul o auzea odată cu mine. Se întorceau ei acasă și, într-un final, corpul meu se deschidea, un acordeon sau poate un nufăr, în căldura grea a plăpumii burdușite cu pene.

Dimineața, ori cel mai des pe la prânz, când mă trezesc și prima imagine care-mi iese în ochi e căldarea de pipi în colț, apoi imediat simt cu mâna toporul, cu mânerul lui lucios, de sub pat, mi se face rușine de mine. Ce probleme stupide, ce frici triviale. Trecerea aceasta între regresie emoțională adâncă și maturitate e destabilizantă. Mai întâi mă întâlnesc cu vocea critică, supraeul nociv, părintele certăreț, cotoaroanța, sperietoarea. Cotoaroanța se uită la copilul chirchit de la mijlocul nopții, pufnește și zice *ce probleme stupide, ce frici triviale*. Mi-ar plăcea să nu aibă atâta spațiu în mine, dar în perioade mai grele, când mă simt de-a dreptul slabă, se activează puternic. Mi-a fost totuși multă vreme prieten, acest mecanism cu piciorușe bine prinse în psihicul meu; vrea să mă scoată din criză, să mă apere, să mă ridice. Să mă facă funcțională cu biciul.

Mă ridic în picioare în pat, mă întind spre geam și scot, rând pe rând, piunezele. Se adună în palma mea, ruginite și mici, niște buburuze mecanice. La ultima piuneză cearșaful cade fără efort. Toată lumina mijlocului de iulie, prânz, îmi intră în gură și mă spală de noapte. Împăturesc cearșaful, îl uit într-un colț de pervaz. Cobor din pat și merg țintă la căldarea de pipi. Afară o spal de nenumărate ori, o umplu cu detergent și o duc în fundul grădinii. Mă întorc în cameră. Cu degetul mare de la picior împing toporul mai adânc sub pat, să nu se mai vadă.

În acest dormitor am și bucătăria. Pornesc plita electrică micuță, cumpărată de la Auchan special pentru recluziune. Nu mai am apă. Opresc plita, mă îmbrac în rochia neagră largă de plajă, îmi prind părul cu un batic, iau cele șase peturi de cinci litri în ambele mâini și pășesc afară. Pisica mamă și pisicii pui lihniți mă înconjoară. Las peturile pe prag, mă întorc în casă, iau punga cu mâncare proastă de pisici de la Metro, singura pe care am găsit-o la magazinul din sat, le umplu farfuriuțele cu bobote. Le văd crănțănind, o mărgică de căldură și drag mi se tăvălește pe față.

Iau iarăși cele șase peturi în mâini, deschid o poartă, pășesc peste două garduri mici și sunt în ograda vecină. Cățelușa albă sare disperată pe mine. O mângâi, apoi mă opresc lângă zmeur, văd că de ieri s-au mai copt niște fructe. Las jos peturile, strâng o mână plină și o bag pe toată în gură deodată. O strivesc între dinți, toate simțurile mi se umplu de zmeură. Am degetele roșii, lipicioase. Ajung, într-un final, la fântână, mă aplec, pornesc furtunul și las să-mi țâșnească apa ca gheața pe față. Mă ridic, mă întind. Îmi ridic poalele rochiei puțin mai sus de genunchi, să nu mă încurce. Îmi simt picioarele bine înfipite în pământ. Iau primul pet și îi duc furtunul

la gură. Cât se umple, zâmbesc, *corpul meu e puternic*, îmi spun, *aș putea trăi foarte bine la țară*.

Îmi flutură ceva în stomac, animăluțul senzual de acolo se dezlănțuie în această întâlnire veche și nouă dintre corpul meu și atingerea soarelui, în momentul lui cel mai puternic din zi. Ca atunci când eram mică și stăteam culcată pe burtă să mă bronzez, pe cearșaful alb întins pe băncuța din fața casei, mă străbat mici fiori de plăcere. Știu cum mă strângeam tare-tare în mine și îmi opream voit respirația, pentru câteva secunde așa fac și acum. Umplu toate șase peturile cu apă, mă pun să car cincisprezece litri într-o mână și cincisprezece litri în alta deodată, mă elatin până le trântesc pe toate pe prag, dar reușesc, *sunt puternică și am făcut doar un singur drum, bravo*.

Mă întorc în cameră, aprind din nou plita electrică, torn apă din pet până la jumătatea cratiței mici. Ies în ogradă și mă spăl pe dinți până fierbe apa. Când clocotește, îi pun două linguri de cafea, o opresc. Pentru că nu sunt aici căni destul de mari, îmi torn cafeaua într-un borcan și deasupra torn la fel de mult lapte. Mă așez în hamac cu telefonul și cafeaua. Îi trimit prietenei mele Simona pe WhatsApp o poză din ogradă, cu hamacul și cafeaua, un *neața*, două inimioare, un emoji cu un soare și altul cu un șoarece. Închid telefonul, sorb puțin din cafea. *Iiiiiiii, ce frumos e acolo*, îmi răspunde imediat. Mă întrebă cum am dormit, vorbim despre fobia mea de întunerice în case pustii, despre proza nouă la care scrie ea și puțin despre Hans Castorp, din *Muntele vrăjit*. Îl botezăm Castorpiță și râdem. Discuția se rotunjește odată cu cafeaua.

Mă întorc în bucătărie-dormitor și încerc să-mi găsec de mâncare. Nu am frigider aici. Toată mâncarea stă adunată pe podeaua de pământ a unci mici debarale, locul

cu cea mai rece temperatură din casă. Îmi scot pâinea, ceapa roșie, jumătatea de pachet de unt foarte moale. Îmi pun două felii de pâine în farfurie, le ung cu unt și presar sare pe ele. Tai feliuțe mici de ceapă roșie, le aranjez una lângă alta pe pâinea cu unt. Mă așez la masă.

Pâinea cu unt, sare și ceapă e mâncarea venită din copilăria mamei. O am de la ea. Iau prima felie în mână, o duc la gură, mușc puțin și mestec încet. Grăsimea untului, iuțea dulce a cepei, sarea, toate absorbite și legate de pâine, se sparg în vâlătuci de amintiri și de doruri. Fiecare îmbucătură îmi sapă un beci în stomac. Acum sunt pe prag la Crocmaz, tata fumează, acum sunt în bucătărie cu mama, acum tata e viu și mâncăm salată cu roșii, castraveți, smântână și ceapă la masa de sub geamul bucătăriei de vară, sub nuc. Acum mama strigă la mine, sunt cel mai rău copil din lume, o dezamăgire, un eșec de copil, un de ce nu te-am avortat când am avut ocazia, acum se oprește și plânge. Acum o cuprind cu mânuțele mele, îi simt pielea transpirată, rece și umedă. Acum înfulecă pâine cu ceapă și unt. Pofta ei. Dacă e un cuvânt care o definește pe mama, e pofta. Acum a făcut mămăligă cu smântână, brânză, ghiveci, frații mei sunt acasă și mâncăm toți la masă, sub lustra albă cu maci din bucătăria de iarnă. Tata își aduce din beci cana de jumătate de litru plină cu vin. Tata râde, tata nu râde de obicei niciodată. Tata ne spune fanteziile lui cu noi trei. Eu voi fi amazoană și voi merge pe cal la viile noastre din deal. Andrei va fi proprietar de magazin. Vlad va fi primar sau poate politician; în legenda familiei noastre – că toate familiile au o mască, o legendă prin care își declară măreția, victoria –, în legenda familiei noastre, Vlad e cel mai deștept. Acum tata se târăște cu cârja prin casă, nu îl mai ține decât un picior, acum tata e slab, și mai slab, acum tata face zece tratamente naturiste pe zi, mușcă

34 însetat promisiunea din ele, acum tata primește ca pe agheasmă morfina, acum tata mai spune un singur cuvânt, acum tata moare în sufragerie în brațele mamei, mama urlă și urletul ei mă blochează în poartă, fug în fundul grădinii pentru că știu, știu ce înseamnă, știu că urletul acela ține în el, la fel de ușoară ca o umbră sau ca o rază, ultima respirație a lui. Tata. Acum mama e bolnavă și mică, slăbește, slăbește, slăbește, toată lumea îmi plânge de milă, gura satului de mult o îngroapă. Acum mama mă strânge tare de tot, mă închide cu ea. Frica, buruiiană rea, se înmulțește în ea ca viermii și așa îmi încep adolescența. Trăim în mintea ei înspăimântată de moarte, de viață. Mâncăm teroare împreună, odată cu cartofii la cuptor sau supa sau terciul sau orezul sau ouăle fierte sau legumele fără gust făcute la abur, mâncăm teroare împreună, odată cu ceaiul de plante, odată cu biscuiții din ovăz sau tărâțe, odată cu aerul respirăm din teroarea ei împreună, ne ținem de mână, ne lăsăm pe spate, ne legănăm în unele zile ușor, în altele ne învârtim atât de tare, că simt cum o să năucesc, o să mă destram de tot, o să mor, și la oglinda din baie îmi rup părul din cap, îmi rup pielea, ca odată cu sângele să mă simt din nou pe pământ; mereu una legată de alta, niciodată fără, niciodată departe, mereu ne ținem de mână, sunt a ei, e a mea, împărțim nebunia la două ca pe o bucată de pâine cu ceapă și unt. Mușc din felia cu fășiile de ceapă roșie așezate egal, bine împlântate în unt, și când ridic una, untul nu mai e alb, untul se face violet, vânăt, untul se face ca pielea mea după ce îmi înfig unghii în brațe, în coapse, unghii ca ceapa în unt, unghii, în baia noastră mică și verde de la Crocmaz, unghii, în oglinda cu margine verde care de ceva vreme nu a mai fost curățată, se vede, unghii ca ceapa în unt. Nebunia ei, casa noastră, mama, cine e mama, mama sunt eu, mama mamei sunt

eu, mama e noi două, mama e casa noastră blestemată, mama e gura satului, mama *gura satului* spune că e blestemată pentru că moarte, mama *gura satului* a inventat o poveste despre un copil îngropat la temelia casei noastre frumoase cu două etaje, copilul îngropat aduce năpasta, *toți se topesc rând pe rând în casa aceea, se duc cu zile*; casa și camera noastră din fund, canapeaua de culoarea verde-băblit unde dormim, sufrageria roșie, mirosul morții care plutește prin aer, bine instalat în toate obiectele ce ne înconjoară viața. Mirosul morții, un trandafir, mi-a ieșit înainte de toate în cale.

Știi cum miroase? Dă-mi mâna, hai, vino cu mine.

ritual complet. N-a fost niciodată. Oare ar putea să existe un ritual complet într-o relație care ți-a pornit viața? Te desparti de mama, da, dar te desparti vreodată cu adevărat de mama?

* * *

Scriu de zece ori pe zi în aceste jurnale. Vorbesc cu mine însămi în jurnal ca pe WhatsApp. Mă întreb, îmi răspund. Să scriu despre Moldova, despre Chișinău, despre Stăuceni, despre Crocmaz, despre mama.

Au trecut nouă ani de când am plecat.

Cei nouă ani au crescut, s-au desfăcut, s-au întins, s-au topit, un ocean între mine și casă.

* * *

Stau în hamac, am gătit și am mâncat tocăniță grecească de vinete cu mămăligă. (M-am și ars cu mămăligă. Fierbea, mi-a sărit pe piept, cei doi centimetri s-au transformat instant în piele prăjită, ca după o întâlnire cu un cărbune încins.)

Beau ceai de mentă cu lămâiță culese de mine. După ce m-a adus aici cu mașina în prima dimineață, Mălina, înainte să se întoarcă la Cluj și să mă lase stăpână peste casa bunicului ei, mi-a arătat un colț de ogradă de lângă bucătăria de vară. Apleacă-te să miroși, mi-a zis, și-am atins cu nasul o frăgezime așa de revigorantă, spumoasă, demult uitată de mine. Am rupt o frunză și am spart-o în palmă, era mirosul ce mereu m-a surprins când l-am găsit în părțile noastre de glob, atât de neobișnuit, de limâie – era lămâița. Și mai departe puțin era menta, aceeași mentă din grădina vecinilor în care cândva intram până la genunchi, până la piept, și mă întorceam cu

6 iulie, ora 11:30

We know
books

N-am vorbit cu mama de jumătate de an. Și acum, când stau la masă într-un sat de lângă Dej în care nu am mai trăit înainte, dar sunt în el multe lucruri ce seamănă cu satul în care-am crescut, așa cum e salcia care-și întinde brațele subțiri deasupra hamacului și mă poartă până pe malul Nistrului meu, acum, când mănânc pâine cu unt și ceapă, mâncarea ei preferată, mă lovește un sentiment foarte ciudat – nu-i găsesc alt nume decât *lipsă de mamă*. Simt că nu am mamă și e un fenomen straniu, pentru că am o mamă, reală, în carne și oase, cu buletin și adresă; dar locul acesta din inima mea, locul la care îmi vine să mă întorc când mă simt mică-singură-tristă, locul ce ar putea, ca un leac, să-mi întregească sinele de fiecare dată când mă duc în fragmente, locul mamei e gol. Nu am mamă. *Nu am mamă*, repet cu voce tare și mă cuprinde o frică teribilă, aproape religioasă, adâncă, frica pe care o simțeam când mergeam la biserică. Tocmai am săvârșit un păcat.

* * *

Pentru că am venit aici să scriu, pentru că scrisul, pentru că scrisul meu cauterizează, limpezește și ridică-n picioare, poate o să mă duc să o caut în el. Am încercat de multe ori să scriu despre mama. Am scris la persoana I, am acuzat-o, am judecat-o, am răstignit-o în mintea mea. Mi-ai distrus viața, i-am repetat figurinei de ceară, niciodată ei în persoană, de teamă să nu o omor. I-am scris scrisori, le-am citit cu voce tare păpușii *mama*, le-am făcut avioane și le-am dat foc pe balcon, au ars în oala de fontă pentru mămăligă primită tot de la ea, iar cenușa am eliberat-o în apă, de fiecare dată în speranța unui